

ŠIFRA UČENIKA

M A T U R S K I I S P I T

JANUAR 2021.

CRNOGORSKI - SRPSKI, BOSANSKI, HRVATSKI
JEZIK I KNJIŽEVNOST

U P U T S T V O

VRIJEME TRAJANJA TESTA JE 180 MINUTA

Za vrijeme testa nije dozvoljena upotreba elektronskih uređaja.

Učenik/učenica ne smije na bilo koji način otkrivati u testu svoj identitet ili se direktno obraćati ocjenjivaču.

Test **MORA** biti **ČITKO** napisan hemijskom olovkom. Učenik/učenica može da piše ćirilicom ili latinicom, pisanim ili štampanim slovima, ekavskim ili ijekavskim izgovorom, jotovanom ili nejotovanom varijantom. Ako piše štampanim slovima, **MORA** istaći veliko slovo.

Test sadrži zadatke koji se rješavaju na jedan od sljedećih načina:

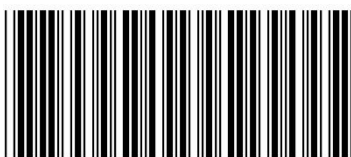
- zaokruživanjem broja ispred tačnog odgovora
- pisanjem kratkog odgovora
- pisanjem dužeg odgovora
- pisanjem eseja

Uz test si dobio/dobila **list za odgovore** za zadatke višestrukog izbora.Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo **prepišeš** svoje odgovore.**Zadatak će se vrednovati s nula bodova:**

- ako je odgovor netačan
- ako odgovor na zadatak višestrukog izbora **NIJE** prenijet na list za odgovore
- ako je zaokružen ili napisan i tačan i netačan odgovor
- ako je nečitko napisan odgovor/esej
- ako je odgovor/esej napisan grafitnom olovkom
- ako esej **NIJE** napisan na predviđenom mjestu, već samo na listovima za koncept (pisanje koncepta nije obavezno)

Ukoliko pogriješiš, prekriži i odgovori ponovo. Kad završiš, provjeri svoje odgovore.

Srećno!

* M 1 0 9 1 0 8 2 *

PRAZNA STRANA

Pročitaj tekst, a onda odgovori na pitanja 1, 2, 3, 4, 5 i 6.

Nije vjerovao u sud onih koji su mu nudili novac

PERELJMAN, MATEMATIČAR KOJI JE ODBIO MILION DOLARA

Skriven među običnim licima, dok je na ulici, on pokušava da ostane nezapažen. Međutim, Grigorij Jakovljevič Pereljman nije običan stanovnik Sankt Peterburga – on je misteriozni matematički genije koji je prije nešto više od decenije riješio Poenkareovu hipotezu, jedan od najtežih matematičkih zadataka svih vremena.

U ljeto 2006. godine, kada je potvrđeno da je njegov dokaz tačan, Pereljman je osvojio Fildsovu medalju, najveću nagradu u matematici. Međutim, nagradu je odbio uz objašnjenje da Evropsko društvo matematičara nije kompetentno da ocjenjuje njegov rad, bez obzira na to da li je ocjena pozitivna.

Četiri godine kasnije, američki Institut „Klaj“ ponudio mu je nagradu od milion dolara, koja je 1999. godine raspisana za rješenje svakog od sedam milenijumskih problema matematike. Međutim, nakon telefonskog razgovora s predstavnicima Instituta, Pereljman je odbio ponuđenu sumu rekavši: „Ništa mi ne treba. Imam sve što želim“.

Mada je time izazvao pažnju svjetskih medija, danas živi povučeno, skrivajući se od novinara. Pereljmanovi susjedi tvrde da njihov genijalni sunarodnjak živi u vrlo skromnim uslovima. Grigorij Pereljman je Rus jevrejskog porijekla, rođen 13. juna 1966. godine. Kvalitetno matematičko obrazovanje stekao je u slavnoj Matematičkoj školi u Sankt Peterburgu.

(priređeno prema tekstu preuzetom sa <https://www.cdm.me/zabava/zanimljivosti/pereljman-n-matematičar-koji-je-odbio-milion-dolara>)

1. Prepiši naslov teksta.

.....

1 bod

2. Tekst je pisan:

1. administrativnim stilom
2. naučnim stilom
3. publicističkim stilom

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

3. Čime je Grigorij Jakovljevič Pereljman izazvao pažnju svjetskih medija?

.....
.....

1 bod

4. Ako je konstatacija tačna, zaokruži T, a ako nije, zaokruži N i obrazloži odgovor.

KONSTATACIJA	TAČNO NETAČNO	OBRAZLOŽENJE ODGOVORA
Pereljman je dobio Fildsovu medalju.	T N	

1 bod

5. Kako se zove matematički problem koji je riješio Pereljman?

.....
.....

1 bod

6. A) Američki institut „Klaj“ Pereljmanu je ponudio nagradu od milion dolara:

1. 1966. godine
2. 1999. godine
3. 2006. godine
4. 2010. godine

Zaokruži broj ispred tačnog odgovor.

1 bod

B) Obrazloži odgovor.

.....
.....

1 bod

Zelena arhitektura

Pračovjek je intuitivno gradio u skladu s prirodom, a danas je na projektantima i investitorima da osmisle, projektuju i grade „zeleno“.

„Zelena arhitektura“ podrazumijeva maksimalnu upotrebu obnovljivih i ekološki čistih izvora energije, konzervaciju i recirkulacije vode i energije, upotrebu prirodnih i reciklažnih materijala pri gradnji, upotrebu štedljivih materijala (izolacije, sistemi grijanja), korišćenje održivih tehnologija (ekonomski i ekološki), projektovanje u skladu s prirodom i otvaranje enterijera ka ambijentu, uspostavljanje dijaloga između objekata i arhitektonskog okruženja s prirodom. Kao rezultat „zelenog projektovanja“, nastala je „pametna kuća“. Sa aspekta energetske održivosti ona koristi najdostupnije i obnovljive izvore energije. Kod nas bi to bile geotermalne vode, energija vjetra i solarna energija. Tako ona akumulira i štedi energiju, integriše i kombinuje energetske sisteme, programiranim upravljanjem racionalizuje potrošnju, štedi vodu, akumulira kišnicu, recirkuliše vodu, kontroliše kvalitet vazduha u kući i nivo štetne emisije gasova iz kuće.

Svijest o zaustavljanju globalnog zagrijavanja planete štetnom gradnjom nastala je u drugoj polovini dvadesetog vijeka, o čemu je donijeto više deklaracija (na konferenciji Svjetske komisije Ujedinjenih nacija o životnoj sredini 1986. i u Rio de Žaneiru 1992, Svjetska izložba Expo92 u Sevilji). Danas arhitekta projektuju po mjeri ljudi, ali uz svijest zaštite planete od daljeg zagađenja. UNESCO, razni svjetski ekološki pokreti i arhitektonska udruženja dodjeljuju godišnje nagrade za „najzelenije“ projekte. Najbogatije zemlje grade najštedljivije zgrade i naselja. Svjetski trgovinski centar u Bahrainu najveći je do danas realizovani objekat sa samostalnim obnovljivim izvorima energije. Javna garaža u Štutgartu je dokaz da se može projektovati „zeleno“ čak i objekat koji je po namjeni najmanje ekološki. Javna garaža u centru Štutgarta sva je u staklu sa centralnim atrijumom koji obezbjeđuje prirodno provjetravanje. Unutrašnji vrt bogat je zelenilom koje se proteže kroz sve etaže, vodokoci, potočići i bazeni stvaraju zelenu i zdravu mikroklimu unutar garaže. Na vrhu zgrade je kancelarijski prostor sa pogledom na okolinu – koncept koji dokazuje brigu za „malog“ službenika parking naplate. Zeleni kompleks se gradi u Singapuru i biće jedna od poslovno najvećih stambenih zgrada. U Belgiji je nedavno predstavljen novi sistem studentskog stanovanja koji se bazira na tri načela: mobilnost, privatnost studentskog života i ekološki dizajn. Arhitekta su kao najbolji materijal za izgradnju izabrali stare kontejnere za transport. Zidovi kontejnera prekriveni su raznim biljkama i imaju integrisane solarne panele i vjetrenjače, a svaka stambena jedinica omogućava veću privatnosti i mir studentima koji žele da se skoncentrišu na učenje bez spoljašnjih ometanja.

(priređeno prema sajtu [www.reciklirajte me.](http://www.reciklirajte.me))

7. Zelena arhitektura je:

1. umjetnost pravljenja kuća
2. građenje u skladu s prirodom
3. građenje vertikalnih bašta

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

8. Koji su obnovljivi izvori energije kod nas?

.....
.....

1 bod

9. Koje godine je donijeta prva deklaracija o zaustavljanju globalnog zagrijavanja planete štetnom gradnjom?

.....

1 bod

10. A) Zaokruži broj ispred objekta koji je najbolji dokaz da se može projektovati „zeleno“ i objekat koji je po svojoj namjeni najmanje ekološki.

1. Svjetski trgovinski centar u Bahrainu
2. Javna garaža u Štutgartu
3. Zeleni kompleks u Singapuru

1 bod

B) Obrazloži odgovor pod A.

.....
.....

1 bod

11. Pored imena lika napiši naziv književnog djela u kojem se javlja.

Furlan
Ismena
Hektor

3 boda

Na osnovu odlomka, uradi zadatke 12, 13, 14, 15. i 16.

Ja sam proša sito i rešeto
ovaj grdni svijet ispitao,
otrovi mu čašu iskapio,
poznao se s grkijem životom.
Sve što biva i što može biti,
meni ništa nije nepoznato;
što god dođe ja sam mu naredan.
Zla pod nebom što su svakolika
čovjeku su prćija na zemlju.
Ti si mlad još i nevješt, vladiko!
Prve kaplje iz čaše otrovi
najgrče su i najupornije.
O da znadeš što te jošte čeka!
Sv'jet je ovaj tiran tiraninu,
a kamoli duši blagorodnoj!
On je sastav paklene nesloge:
**U nj ratuje duša sa tijelom,
u nj ratuje more s bregovima,
u nj ratuje zima i toplina,
u nj ratuju vjetri s vjetrovima,
u nj ratuje živina s živinom,
u nj ratuje narod sa narodom,
u nj ratuje čovjek sa čovjekom,
u nj ratuju dnevi sa noćima,
u nj ratuju dusi s nebesima.**
T'jelo stenje pod silom duševnom,
koleba se duša u tijelu.
More stenje pod silom nebesnom,
koleblju se u moru nebesa;
volna volnu užasno popire,
o brijeg se lome obadvije.

12. A) Napiši naziv djela iz kojeg je odlomak.

.....

1 bod

B) Napiši ime i prezime autora djela iz kojeg je odlomak.

.....

13. Kako se zove lik koji kazuje navedene stihove?

.....

1 bod

14. A) Kojem liku su upućeni stihovi?

.....

1 bod

B) Prepiši stih koji to dokazuje.

.....

1 bod

15. Kako se zove stih kojim je napisan odlomak?

.....

1 bod

16. Obrati pažnju na istaknute stihove u odlomku. Kako se zove stilska figura upotrijebljena u njima?

1. anafora
2. epifora
3. simploha

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

17. A) Napiši skraćenice za riječi:

1. i tako dalje
2. Svjetska zdravstvena organizacija
3. strana

2 boda

B) Broj napiši slovima.

68.

1 bod

Na osnovu odlomka, kao i cjelokupnog djela, uradi zadatke 18, 19, 20 i 21.

Avdaga ima pet odraslih i poženjenih sinova i jedinicu kćer, koja je poslednja i tek dorašla za udaju. Za tu njegovu kćer Fatu zna se da je neobično lepa, u svemu na oca. Pitanjem njene udaje bavi se cela kasaba i pomalo cela okolina. Oduvek je kod nas tako da po jedna devojka u svakom naraštaju uđe u priču i u pesmu svojom lepotom, vrednoćom i gospodstvom. Ona je onda za tih nekoliko godina cilj svih želja i nedostižni uzor; na njenom imenu se pale mašte, oko njega se rasipa oduševljenje muškaraca i plete zavist žena. To su ta izuzetna bića koja priroda izdvoji i uzdigne do opasnih visina.

Ova Avdagina kći bila je na oca ne samo likom i izgledom nego i bistrinom i rečitošću. To su znali najbolje momci koji su na svadbama i sastancima pokušavali da je jevtinim laskanjem ili smelim šalama pridobiju ili zbune. Njena veština u govoru nije bila ništa manja od njene lepote. Zato se u pesmi o Avdagingoj Fati (o takvim izuzetnim stvorenjima pesme niknu odnekud same!) pevalo:

*Mudra li si, lijepa li si,
lijepa Fato Avdagina!*

Tako se pevalo i govorilo u kasabi i oko nje, ali je bilo vrlo malo njih koji su imali hrabrosti da zaprose devojku sa Veljeg Luga.

18. Napiši naziv djela iz kojeg je odlomak, kao i ime i prezime njegovog autora.

.....
2 boda

19. Šta je glavni motiv ovog odlomka?

.....
1 bod

20. Sjeti se radnje cjelokupnog djela, pa uradi zadatak.

A) Zaokruži broj ispred tačnog odgovora.

1. Fata se vjenčala s Nailom, sinom Mustajbega Hamzića, i pošla da živi u Nezuke.
2. Fata se vjenčala s Nailom, sinom Mustajbega Hamzića, ali nije pošla da živi u Nezuke.
3. Fata se nije vjenčala s Nailom, sinom Mustajbega Hamzića, i ostala je u Veljem Lugu.

1 bod

B) Objasni odgovor pod A ističući sudbinu Fate Avdagine.

.....
.....
2 boda

21. Kojim oblikom umjetničkog izražavanja je napisan odlomak?

1. deskripcijom
2. monologom
3. naracijom

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

22. *To su znali najbolje momci koji su na svadbama i sastancima pokušavali da je jevtinim laskanjem ili smelim šalama pridobiju ili zbune.*

Podvučenim riječima odredi padež.

Momci

(na) svadbama, sastancima

jevtinim laskanjem, smelim šalama

2 boda

23. Odredi službu riječi **NAJBOLJE** u rečenici: *To su znali najbolje momci koji su na svadbama i sastancima pokušavali da je jevtinim laskanjem ili smelim šalama pridobiju ili zbune.*

.....

1 bod

24. A) Zaokruži broj ispred djela koje je u datom nizu „uljez“.

1. Albatros
2. Čiča Gorio
3. Noć skuplja vijeka
4. Santa Maria della Salute

1 bod

B) Objasni zašto je to djelo „uljez“.

.....
.....

2 boda

Ko zna (ah, niko ništa ne zna.
Krhko je znanje!)
Možda je pao trak istine u me,
a možda su sanje.
Još bi nam mogla desiti se ljubav,
desiti – velim,
ali ja ne znam da li da je želim.
ili ne želim.

U moru života što vječito kipi,
što vječito hlapi,
stvaraju se opet, sastaju se opet
možda iste kapi. –
I kad prođe vječnost zvjezdanim putem,
jedna vječnost pusta,
mogla bi se opet u poljupcu naći
neka ista usta.

25. Na osnovu odlomka odredi književnu vrstu.

.....

1 bod

26. A) Ako je konstatacija tačna, zaokruži T, a ako nije tačna, zaokruži N.

Pjesma je napisana slobodnim stihom.

T N

1 bod

B) Obrazloži odgovor pod A.

.....
.....

1 bod

27. A) Uporedi strofe. U kojoj do izražaja više dolazi pjesnikova misaonost od osjećanja?

.....

1 bod

B) Obrazloži odgovor pod A.

.....
.....

1 bod

28. Iz prve strofe prepisi uzvik.

.....

1 bod

29. Napiši sinonim za riječ VELIM.

.....

1 bod

30. Ponuđene su dvije teme za pisanje eseja. Zaokruži broj ispred teme koju si odabrao/odabrala i napiši esej koji treba da sadrži od 250 do 300 riječi.

Oblikuj ga kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak).

Poštuj zahtjev o broju riječi +/-10% (ocjenjuje se sastav koji ima od 225 do 330 riječi; ako esej ima manje od 225 riječi, NE ČITA SE, a na 330. riječi PRESTAJE čitanje). Esej MORA biti napisan na listovima predviđenim za pisanje eseja (esej napisan na listovima za koncept NE ČITA SE). Vodi računa o jezičkoj pravilnosti i čitljivosti teksta.

1. Za ljubav, ne za mržnju, ja sam rođena (Antigona, Sofokle)

Uputstva za pisanje eseja:

- Napiši kojem književnom rodu i kojoj književnoj vrsti pripada djelo *Antigona*.
- Ukaži na Antigonine karakterne osobine.
- Objasni zbog kojeg svog postupka Antigona strada.
- Navedi dva lika koja doprinose Antigoninoj sudbini. Objasni na koji način određuju njenu sudbinu.
- U vidu zaključka objasni stih: *Za ljubav, ne za mržnju, ja sam rođena*.

2. Značaj društvenih mreža u savremenom društvu

Uputstva za pisanje eseja:

- Navedi jednu društvenu mrežu koju smatraš najpopularnijom danas i iznesi argumente za svoj izbor.
- Koji su najčešći razlozi korišćenja društvenih mreža?
- Vlada mišljenje da mladi mnogo vremena provode na društvenim mrežama. Iznesi i argumentuj svoj stav o tome.
- Društvene mreže mogu da se koriste i u edukativne svrhe. Objasni kako i navedi primjer.
- Mogu li društvene mreže da predstavljaju opasnost? Saopšti i obrazloži svoje mišljenje o tome.
- Saopšti svoj prijedlog/prijedloge šta uraditi da se poveća procenat mladih koji koriste društvene mreže u edukativne svrhe.

25 bodova

1.									
2.	☐	☐	☐	☐					
3.	☐	☐	☐	☐					
4.	☐	☐	☐	☐					
5.	☐	☐	☐	☐					
6.	☐	☐	☐	☐					
7.	☐	☐	☐	☐					
8.	☐	☐	☐	☐					
9.	☐	☐	☐	☐					
10.	☐	☐	☐	☐					
11.	☐	☐	☐	☐					
12.	☐	☐	☐	☐					
13.	☐	☐	☐	☐					
14.	☐	☐	☐	☐					
15.	☐	☐	☐	☐					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.									
2.	☐	☐	☐	☐					
3.	☐	☐	☐	☐					
4.	☐	☐	☐	☐					
5.	☐	☐	☐	☐					
6.	☐	☐	☐	☐					
7.	☐	☐	☐	☐					
8.	☐	☐	☐	☐					
9.	☐	☐	☐	☐					
10.	☐	☐	☐	☐					
11.	☐	☐	☐	☐					
12.	☐	☐	☐	☐					
13.	☐	☐	☐	☐					
14.	☐	☐	☐	☐					
15.	☐	☐	☐	☐					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.									
2.	☐	☐	☐	☐					
3.	☐	☐	☐	☐					
4.	☐	☐	☐	☐					
5.	☐	☐	☐	☐					
6.	☐	☐	☐	☐					
7.	☐	☐	☐	☐					
8.	☐	☐	☐	☐					
9.	☐	☐	☐	☐					
10.	☐	☐	☐	☐					
11.	☐	☐	☐	☐					
12.	☐	☐	☐	☐					
13.	☐	☐	☐	☐					
14.	☐	☐	☐	☐					
15.	☐	☐	☐	☐					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9